

TANULMÁNY

Az illetlenség korlátozása az amerikai médiahatóság gyakorlatában, avagy a hét mocskos szó, amit nem mondhatsz ki a televízióban és a rádióban

✍ Kóczyán Sándor jogász (Budapest)

Az elektronikus médiaszabályozás egyik legérdekesebb területe a trágár vagy más néven illetlen (indecent) tartalmak, trágárnak tartott kifejezések és csúnya szavak korlátozása. Az ilyen megnyilvánulások önmagukban véve nem jogellenesek, azok a véleménynyilvánítás szabadságába tartoznak. A trágár, durva beszéd használata azonban jelentős korlátozás alá esik az elektronikus médiában. Különösen az Egyesült Államokban reagálnak meglehetősen érzékenyen a rádióban és a televízióban – a földi sugárzású médiumokban – előforduló trágár és sértő nyelvezetre, kifejezésekre, amit a gyermekek fejlődésére nézve rendkívül károsnak tartanak. Ennél fogva az illetlen tartalmak korlátozásának leginkább a földi sugárzású médiumok területén van jelentősége. Mégis, az amerikai médiahatóság, az FCC illetlenséggel (indecency) kapcsolatos gyakorlata az amerikai médiaszabályozás egyik legkülönösebb, s egyben legnagyobb vitát kiváltó területének számít, amely számos esetben megjárta a szövetségi fellebbviteli bíróságokat. A Legfelsőbb Bíróság azonban egyelőre nem változtatott – érdemben legalábbis – az illetlenséggel kapcsolatos felfogásán.

I. Az illetlenség (indecency)

Az angolszász jogrendszerek a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásakor hagyományosan megkülönböztetik és egymástól eltérő mértékben szabályozzák a pornográf, az obszcén és a trágár, az ún. „illetlen” (indecent) kifejezéseket. Az amerikai felfogás ugyancsak különbséget tesz a pornográfia, az obszcénitás és a trágárság, az „illetlenség” (indecency) kategóriája között. A Legfelsőbb Bíróság szerint az olyan „szexuális tartalmú kifejezés, amely illetlen, de nem obszcén, az Első Kiegészítés védelme alatt áll”.¹ Az il-

letlen, trágár beszéd nem minősül obszcénnek, nem éri el az obszcénitás szintjét (Miller-teszt).² Szemben az obszcén tartalmakkal, amelyek közzététele minden esetben tilos, az illetlen közlések – a véleményszabadság által védett terület határán elhelyezkedve – az Első Kiegészítés védelme alá esnek.

Az illetlenség kifejezett fogalmát a *Federal Communications Commission* (Szövetségi Kommunikációs Bizottság, FCC)³ határozta meg először az *FCC v. Pacifica Foundation* ügyben.⁴ Eszerint illetlen az a közlés, amely „szexuális tevékenységet, nemi vagy kiválasztó szerveket, illetve utóbbiakhoz kapcsolódó tevékenységet a kortárs közösségi normákat nyilvánvalóan sértő módon ír le vagy ábrázol; (3) a mű Illetlenségnek minősül a trágár, a szexuálisan orientált

1 Carey v. Population Services International, 431 U.S. 678 (1977).

2 A Legfelsőbb Bíróság a Miller v. California, 413 U.S. 15 (1973) ügyben 5:4 arányban úgy döntött, hogy az obszcén anyagok nem élvezik az Első Kiegészítés védelmét, és a korlátozás új mércéjét határozta meg. Az ún. Miller-teszt alapján az a tartalom tekinthető obszcénnek, amely: (1) az átlagember kortárs, helyi közösségi normák alapján meghatározott mércéje szerint a közlés egészét tekintve, kizárólag a szexuális vágy, érdeklődés kielégítésére irányul („kéjsóvár érdekekre apellál” – appeals to a prurient interest in sex); (2) a mű – az állami jogszabály által pontosan meghatározott – szexuális tevékenységet nyilvánvalóan sértő módon ír le vagy ábrázol; (3) a mű egészében véve nem rendelkezik komoly irodalmi, művészi, politikai vagy tudományos értékkel.

3 Az FCC-t az 1934-ben elfogadott, részben ma is hatályban lévő kommunikációs törvény (Communications Act of 1934) állította fel.

4 FCC v. Pacifica Foundation, 438 U.S. 726 (1978).

beszéd és a szexualitás ábrázolása. Az FCC illetlenség definíciója szélesebb, tágabb kört ölel fel, mint a Legfelsőbb Bíróság obszcenitásra vonatkozó meghatározása, ezáltal alkotmányos védelem alatt álló anyagok is nyilvánvalóan sértőnek, illetlennek minősülhetnek.

Az illetlennek, trágárnak minősülő kifejezések, tartalmak korlátozására leginkább a kiskorúak védelmében kerülhet sor. Mivel a korlátozás tartalomra irányuló (tartalom-alapú – *content-based*), ezért olyan *szűkre szabottnak* (*narrowly tailored*)⁵ kell lennie, hogy az továbbra is biztosítsa a felnőttek hozzáférést az illetlen tartalmakhoz.⁶ A korlátozás mértéke attól is függ, hogy az illetlenség milyen kommunikációs közegben, médiumban jelenik meg. Az illetlen anyagok, valamint az obszcén tartalmak az elektronikus, földi sugárzású médiumokban korlátozhatók a legnagyobb mértékben.

II.

Az illetlenség korlátozása a földi sugárzású médiában. Az FCC korai gyakorlata

Az *illetlen műsorszórás* (*broadcast indecency*), az „obszcén, trágár vagy profán nyelvezet rádiós kommunikáció” útján történő terjesztésének tilalmát először a *Radio Act of 1927*,⁷ majd a *Communications Act of 1934* tartalmazta.⁸ 1948-ban az obszcén, trágár és profán tartalmak sugárzásának tilalma a szövetségi Büntető Törvénykönyvbe (*U.S. Criminal Code*) került át. A törvény értelmében pénzbüntetéssel vagy két év szabadságvesztéssel sújtható az, aki televízióban vagy rádióban obszcén, illetlen vagy profán tartalmat sugároz (*Titule 18, Section 1464*).⁹ A törvény végrehajtására és alkalmazására a Kongresszus 1960-ban az FCC-t (Bizottság) hatalmazta fel. A korlátozás csak a szabadon fogható, mindenki számára elérhető földi sugárzású televíziós és rádióadókra (*broadcast networks*, pl. ABC, CBS, NBC, Fox, The CW) terjed ki, a kábeltelevíziókra (*cabel networks*, pl. HBO, TNT) és a műholdas szol-

gáltatásokra azonban nem vonatkozik.¹⁰ Az FCC a jogsértő műsorszolgáltatót többek között pénzbüntetéssel sújthatja.¹¹ A jogsértésenként kiszabható maximális bírság eredetileg 27.500 dollár volt, ezt az összeget azonban a *Broadcast Decency Enforcement Act of 2005*¹² jelentősen felemelte, így ma már minden egyes jogsértésért akár 325 ezer dollár szabható ki, míg az összesen kiszabható bírság összege elérheti a 3 millió dollárt.¹³

Az FCC gyakorlata szerint az obszcén tartalmak közzététele minden esetben tilos, illetlen tartalmakat pedig csak este 10 és reggel 6 óra között szabad sugározni,¹⁴ amikor nem áll fenn annak a valós veszélye, hogy azok gyermekekhez is eljussanak. Ez az időszak az illetlen műsorok „biztonságos menedéke” (*safe harbor*). A 18 U.S.C. § 1464 alapján az FCC kezdetben még viszonylag enyhén lépett fel az illetlen, de obszcénnek nem minősülő anyagokkal szemben, és csak kevés útmutatást adott arra nézve, mi az ami illetlen tartalomnak számít. Az FCC már ekkor úgy vélte, hogy az elektronikus média, illetve a rádiós és televíziós műsorok természetüknél fogva különböznek a nyomtatott tartalmaktól. Ebből pedig arra a következtetésre jutott, hogy kötelessége megvédeni mind a kiskorúak, mind a felnőttek „magasan fejlett érzékenységét” a sértő tartalmú műsorszámoktól.¹⁵ Egy 1970-es esetben is arra hivatkozott, hogy a rádió – szemben a nyomtatott tartalmakkal vagy a mozival – egy egyedi, egyedülállóan széles körben elterjedt és könnyedén hozzáférhető médium, különösen a gyermekek számára.¹⁶

III.

Az FCC v. Pacifica Foundation ügy

Az illetlenséggel kapcsolatos legfontosabb döntés az *FCC v. Pacifica Foundation* ügyben¹⁷ született meg. 1973. október 30-án kora délután a Pacifica Foundation tulajdonában lévő New York-i WBAI rádióadó

5 A szűkre szabottság követelménye szerint: (1) a törvényhozó által alkalmazott eszköznek alkalmasnak kell lennie a cél elérésére; (2) a korlátozással elért haszonnak nagyobbnak kell lennie, mint annak a kárnak, amit a korlátozás okoz; (3) a törvényhozó által választott eszköznek a lehető legkevésbé korlátozónak kell lennie.

6 A *Butler v. Michigan*, 352 U.S. 380 (1957) ügyben Frankfurter bíró kifejtette, hogy „a jog nem kárhoztathatja a felnőtt lakosságot arra, hogy csak azt olvashassa, ami a gyermekek számára megfelelő”.

7 *Radio Act of 1927*, § 29, 47 U.S.C. § 81–83 (hatályon kívül helyezve 1934-ben).

8 *Communications Act of 1934*, § 312, 326, 501.

9 18 U.S.C. § 1464: „Aki bármilyen obszcén, trágár, vagy profán nyelvezetet használ rádiókommunikációs eszközök útján, pénzbüntetéssel vagy két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, vagy mindkettővel.” <http://codes.lp.findlaw.com/uscode/18/1/71/1464> (2013. 05. 31.)

10 A kábeltelevízió mint az otthonba „meghívott vendég” az Első Kiegészítés teljes körű védelmét élvezzi.; lásd: *Community Television of Utah, Inc. v. Wilkinson*, 611 F. Supp. 1099 (D. C. Utah 1985), *aff'd sub nom. Jones v. Wilkinson*, 800 F.2d 989 (10th Cir. 1986), *aff'd* 480 U.S. 926 (1987).

11 47 U.S.C. § 503(b)(1)(D) <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/47/503> (2013. 05. 31.)

12 *Broadcast Decency Enforcement Act of 2005*, Pub. L. No. 109–235, 120 Stat. 491 (2006).

13 47 U.S.C. § 503 (b)(2)(C)(ii); 47 C.F.R § 1.80 <http://www.law.cornell.edu/cfr/text/47/1.80> (2013. 05. 31.)

14 47 C.F.R § 73.3999 *Enforcement of 18 U.S.C. 1464* (restrictions on the transmission of obscene and indecent material) <http://law.justia.com/cfr/title47/47-4.0.1.1.2.8.1.135.html> (2013. 05. 31.)

15 *In re Palmetto Broadcasting Co.*, 33 F.C.C. 265 (1961).

16 *In re WUHY-FM, Eastern Education Radio*, 24 F.C.C.2d 408 (1970).

17 *FCC v. Pacifica Foundation*, 438 U.S. 726 (1978).

közreadta George Carlin humorista „Mocskos szavak” (*Filthy Words*) című 12 perces monológját,¹⁸ amelyben felsorolta azt a hét trágár, illetlen kifejezést, amit nem lehetett kimondani.¹⁹ Az FCC illetlennek minősítette a rádióadást, és ennek kapcsán megragadta az alkalmat, hogy tisztázza azokat a standardokat, amelyeket a rádióban elhangzó illetlen, trágár, de nem obszcén beszédre kell alkalmazni. A Bizottság szerint a műsorsugárzás „speciális tulajdonságokkal” rendelkező médium, amely más kifejezési formáktól eltérő megközelítést igényel, és szigorúbb szabályozás tárgya lehet, mint az írott sajtó. Ennek indokait a következőkben látta:

- a műsorhoz gyermekek is hozzáférhetnek, sok esetben szülői felügyelet nélkül;
- a sugárzás időpontjában a közönség általában az otthonában tartózkodik, ezáltal a magánszférához való joguk is sérülhet;
- a műsor olyan felnőttekhez is eljuthat, akik erre nem tartanak igényt, de nem figyelmeztették őket előzetesen arra, hogy sértő nyelvezetet fognak hallani, illetve sugározni;
- a rendelkezésre álló frekvenciák szükségessége lehetővé teszi a kormányzat számára a köz érdekében történő korlátozást.

Az FCC „illetlenként” definiálta azt a közlést, amely „szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket a kortárs közösségi normákat nyilvánvalóan sértő módon ír le”. Az ilyen – Carlin monológjában használt – szavak ismételt és szándékos használata „egy délutáni műsor keretében, amikor fennáll annak a veszélye, hogy a hallgatók körében gyermekek is vannak, nyilvánvalóan sértő”. Az ilyen szavaknak „nincs helye a rádióban, amikor a közönségben gyermekek is lehetnek”. A Bizottság később azt is hozzátette, hogy nem az ilyen beszéd közzétételének teljes tiltásáról – hiszen nem obszcén –, hanem csak annak korlátozásáról van szó, amikor a hallgatók között nagy eséllyel gyermekek is vannak.²⁰

A Legfelsőbb Bíróság szoros, 5:4 arányban az FCC-nek adott igazat, és alkotmányosnak találta az illetlen tartalmú műsorok sugárzási idejének korlátozását.²¹ A Stevens bíró által írt többségi indokolás szerint „a kommunikáció összes formája közül a műsorsugárzás [*broadcasting*] az, amelyik az Első Kiegészítés legkorlátozottabb mértékű védelmét élvezzi”. Ennek egyik oka, hogy az elektronikus média az írott sajtóhoz képest jóval közvetlenebb és erőteljesebb módon hatol be a magánszféra területére, „egyenesen a lakásba ér-

kezik”. A földi sugárzású média „egyedülállóan átható” (*uniquely pervasive*) jelenléttel bír az amerikaiak életében, illetve széles körben elterjedt, nagyobb hatást gyakorolva a nézőkre és a hallgatókra. Az elektronikus médiumok „kikapcsolhatatlansága” miatt „a foglyul ejtett közönség” (*captive audience*) sajátos védelmet igényel, mert lehetetlen teljes mértékben elkerülni a sérelmet okozó műsorokat. A közönség ugyanis folyamatosan kapcsolódik be és ki a műsorfolyamba, így az előzetes figyelmeztetések nem védik meg teljesen a hallgatót vagy a nézőt a váratlan, potenciálisan sértő tartalmaktól. „Azt mondani pedig, hogy a rádió kikapcsolásával ki lehet kerülni a további sérelmet [...] olyan, mint ha azt mondanánk orvosság gyanánt, hogy szaladjon el az első ütés [*first blow*] után.”²²

A másik ok, hogy a földi sugárzású média műsoraihoz a gyermekek sokkal könnyebben hozzáférhetnek – azok is, akik még olvasni sem tudnak –, egy délutáni műsor esetében pedig szinte bizonyos, hogy azt gyermekek is hallgatják ellenőrzés nélkül. A kiskorúak jólétének megőrzéséhez fűződő érdek és a szülői felügyelet támogatása pedig bőségesen indokolja az illetlen műsorszórás különleges bánásmódját.²³ Mindez a rádió és a televízió erőteljesebb tartalmi szabályozását teszi szükségessé.

Ilyen tartalmi beavatkozás az obszcén és az illetlen tartalmak korlátozása. A többségi indokolás leszögezte, hogy az illetlennek minősülő kifejezések köre nem szűkíthető le azokra, amelyek az obszcenitás kategóriájába tartoznak. Igaz ugyan, hogy az FCC döntése öncenzúrára készítheti a műsorszolgáltatókat, ám az legfeljebb „a szexuális és kiválasztó szervekre vagy tevékenységekre történő, nyilvánvalóan sértő” utalások sugárzásától riaszthat el.²⁴ A Bíróság hozzátette, ha lett volna valamilyen ok azt feltételezni, hogy a sértő monológ politikai tartalmú, úgy az már az Első Kiegészítés védelmét élvezné. Az elhangzott trágár szavak viszont inkább az obszcénnek minősülő közlésekhez hasonlíthatnak, sértő jellegük a „kortárs erkölcsi normák” megsértéséből, és nem az általuk közvetített politikai tartalomtól származik. Az FCC nem azért büntette a beszédet, mert nem értett egyet Carlin véleményével – milyen a kortárs társadalom hozzáállása a „négy-betűs szavak” használatához, amelyek ártalmatlanok –, hanem azért, mert sértő kifejezéseket használt véleményének alátámasztására. Powell bíró párhuzamos indokolása szerint e szavak hatásukban egyfajta „verbális sokkterápiával” érnek fel. „A vitatott nyelvezet ebben az esetben potenciálisan megalá-

18 A monológ elérhető a YouTube-on. http://www.youtube.com/watch?v=3_Nrp7cj_tM (2013. 05. 31.)

19 „Seven Words You Can Never Say on Television”: Shit, Piss, Fuck, Cunt, Cocksucker, Motherfucker, Tits.

20 *In re Pacifica Foundation Station WBAI (FM)*, 56 F.C.C.2d 94 (1975).

21 *FCC v. Pacifica Foundation*, 438 U.S. 726 (1978).

22 438 U.S. 726, 748–749 (1978).

23 438 U.S. 726, 749–750 (1978).

24 A Pacifica érvelése szerint még ha a Carlin-monológot nem is lehet az Első Kiegészítés által védett beszédnek tekinteni, az FCC trágársággal kapcsolatos politikája akkor is alkotmányellenesen „széles” (*overbreadth*), ami a műsorszolgáltatókat öncenzúrára (*chilling effect*) készítheti.

zó és a gyermekek számára ártalmas, számos erotikus cselekmény ábrázolását foglalta magában.”²⁵

Powell bíró párhuzamos véleményében úgy vélekedett, hogy a Bizottság elsődleges szempontja annak megakadályozása volt, „hogy az adás elérje a felügyelet nélküli gyermekek fülét, akik valószínűleg a közönség részét képezik abban az órában. Lényegében a Bizottság arra törekedett, hogy a monológ arra az órára legyen időzítve, amikor annak a legkevesebb felügyelet nélkül lévő gyermek lenne kitéve.”²⁶ A bíró azzal érvelt, hogy a Legfelsőbb Bíróság elismerte a társadalom azon jogát, hogy „szigorúbb ellenőrzés alá vonja a kiskorúak számára elérhető kommunikációs anyagokat, mint a felnőttek számára rendelkezésre állókat. [...] Ez az elismerés nagyrészt abból a tényből fakad, hogy »egy gyermek [...] nem rendelkezik az egyéni választás teljes képességével, ami az Első Kiegészítés garanciáinak előfeltétele.«²⁷ Így a gyermekek nem képesek megvédeni magukat az olyan beszédűtől, amely bár a legtöbb felnőtt számára megdöbbentő, általában el lehet kerülni választás révén. Ugyanakkor az ilyen beszéd egy mélyebb és sokkal negatívabb hatást gyakorolhat egy gyermekre, mint egy felnőttre. Ezen okok miatt a társadalom megakadályozhatja az ilyen beszéd általános terjesztését a gyermekek számára.”

Powell szerint a legtöbb esetben az ilyen fajta beszéd terjesztését a gyermekek körében anélkül lehet megakadályozni, hogy korlátoznák az arra kíváncsi felnőttek hozzáférését. A nehézséget az okozza, hogy a közönség elkülönítése nem valósítható meg a földi sugárzású médiában. A felnőttek és a felügyelet nélkül lévő gyermekek egyaránt a közönség részét képezhetik, és a műsorszolgáltatók nem tudják elérni az arra kíváncsi felnőtteket a gyermekek elérése nélkül. Ez az egyik különbség a földi sugárzású média és többi média között, ami indokolja a földi sugárzású média eltérő bánásmódját. Powell ugyanakkor leszögezte, hogy a Bizottság döntése nem akadályozza meg az arra kíváncsi felnőtteket abban, hogy Carlin monológjának felvételét megszerezzék, részt vegyenek annak előadásán, vagy elolvassák a saját otthonukban.²⁸

A Legfelsőbb Bíróság ítélete korántsem volt egyhangú, a döntéshez 4 bíró – Stewart, Brennan, White, Marshall – fűzött különvéleményt. Brennan nem tartotta indokoltnak a médium sajátosságait figyelembe vevő korlátozást. Szerinte a rádióadás nem okozhat

tűrhetetlen sérelmet a magánélethez való jogban, a hallgató ugyanis kikapcsolhatja készülékét, ha sértőnek találja az adás tartalmát. Az egyén azzal, hogy bekapcsolja a televíziót az otthonában, elfogadja, hogy bármilyen „diskurzus” előfordulhat egy ilyen rendkívül nyilvános fórumon.²⁹ Nem találta meggyőzőnek a gyermekek védelmének szükségességét sem, amire hivatkozva alkotmányellenesen megfosztották az arra kíváncsi felnőtt hallgatókat attól, hogy a vitatott tartalomhoz hozzáférjenek. A *Butler v. Michigan* ügyre³⁰ hivatkozva úgy vélte, ha az FCC döntése – amely nem ismeri el azon hallgatók jogait, akik ilyen adásokat szeretnének hallgatni – gyakorlattá válik, úgy a felnőttek is csak olyan műsorszámokat hallhatnak, ami a gyermekeknek való. Brennan a többségi vélemény azon állítását is kritizálta, miszerint Carlin kevésbé sértő módon is megfogalmazhatta volna gondolatait. A nyelv ugyanis kettős kommunikatív funkcióval rendelkezik, a beszélő által választott szavakat nem lehet elválasztani az általuk kifejezett véleményétől. Ezzel a logikával élve minden „négy-betűs szót” ki lehetne tiltani a rádióból, függetlenül attól, hogy milyen összefüggésben hangzottak el. Számtalan irodalmi műben, regényben, versben, de a Biblia egyes részeiben is találhatók ilyen szavak.

A Pacifica ügy jelentősége, hogy a Legfelsőbb Bíróság elismerte, hogy az illetlen tartalom megtekintése vagy meghallgatása olyan jog, amit véd az Első Kiegészítés. Ugyanakkor alkotmányosnak találta az illetlen tartalmak korlátozását a műsorszórásban, amit a földi sugárzású médium különleges sajátosságaira tekintettel és a gyermekek védelme érdekében tartott indokoltnak. A Bíróság ebben a vonatkozásban elismerte a kormányzat azon jogát, hogy megvédje a gyermekeket és az arra nem kíváncsi felnőtteket az olyan szexuális tartalmú anyagoktól is, amelyek nem merítik ki az obszcenitás Miller-tesztjét, így azok alkotmányosan védettek. Az FCC ennek megfelelően tilthatja és büntetheti az illetlen, de nem obszcén tartalmak, a trágár nyelvezet bizonyos időszakokban történő sugárzását a rádióban és a televízióban.³¹

A legtöbbben élesen bírálták a Legfelsőbb Bíróság döntését. Sokak szerint a Pacifica döntés „*dermesztő hatást*” (*chilling effect*) gyakorol a műsorszolgáltatók kifejezési szabadságára, amely az egyébként védett beszéd öncenzúrájához vezet.³² A többségi határozat

25 438 U.S. 726, 757–758 (1978) (Powell bíró párhuzamos véleménye).

26 438 U.S. 726, 755–757 (1978) (Powell bíró párhuzamos véleménye).

27 Idézi: Ginsberg v. New York, 390 U.S. 629, 649–650 (1968).

28 438 U.S. 726, 757–761 (1978) (Powell bíró párhuzamos véleménye).

29 438 U.S. 726, 764–65 (1978) (Brennan bíró különvéleménye).

30 *Butler v. Michigan*, 352 U.S. 380 (1957): Frankfurter bíró: „Nem gyűjtjük-e fel a házat azért, hogy megsüssük a malacot?”

31 Jóri András: Az illetlenség fogalma az amerikai jogban és a CDA. 1996. <http://mek.oszk.hu/01400/01400/01400.htm> (2013.05.31.); Marcus, Ann-Ellen: Broadcasting Seven Dirty Words: FCC v. Pacifica Foundation. Boston College Law Review, Vol. 20., 1979. 975–1002. <http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1629&context=bclr> (2013.05.31.); Campbell, Angela J.: Pacifica Reconsidered: Implications for the Current Controversy over Broadcast Indecency. Federal Communications Law Journal, Vol. 63., 2010. 195–242. http://www.law.indiana.edu/fclj/pubs/v63/no1/2010-Dec.-Vol.63-08_Campbell.pdf (2013.05.31.)

32 Marcus: i. m. 1001.

„zavartságot, kiszámíthatatlanságot, és súlyos kérdéseket hagyott maga után a mérce szélességét és annak alkotmányos korlátait”, valamint a műsorszolgáltatók, a művészek és hallgatók alkotmányos jogait illetően.³³ Az ítélet figyelmen kívül hagyta, hogy az illetlenség FCC szerinti definíciója alapján – szemben a Miller-tesztrel – az irodalmi, művészi vagy tudományos értékkel rendelkező tartalmak is tiltottnak minősülhetnek. Van aki szerint korántsem magától értetődő, hogy az illetlen szavak elhangzása potenciálisan ugyanolyan romboló, káros hatású a gyermekekre nézve, mint sok erotikus jelenet bemutatása. A „mocskos szavak” hallgatósága a rádióban vagy a televízióban nem tekinthető fogoly közönségnek, az ítélet összekeveri a tartós, nem kikerülhető zaklatást és háborgatást „a pillanatnyi, könnyen megszüntethető kellemetlenséggel”.³⁴ A szülők és az arra nem kíváncsi nézők ugyanolyan könnyen válhatnak a csatornát vagy nyomhatják meg a távirányító off gombját.³⁵

IV.

A Pacifica döntés után Az FCC 2001-es irányelve

A következő évtizedben az FCC illetlenséggel kapcsolatos gyakorlatát tudatos visszafogottság jellemezte, és sokáig alig indított eljárást. A Bizottság a Pacifica döntésnek megfelelően szűken és korlátozottan értelmezte az illetlenség definícióját: gyakorlatilag csak a monológban szereplő „hét mocskos szó” (*seven dirty words*) reggel 6 és este 10 óra közötti szándékos és ismételt (*deliberate and repetitive*) használata ellen lépett fel, míg az élő közvetítésekben, híradásokban alkalmanként, váratlanul előforduló illetlen szavak miatt – amelyek elhangzását nem lehetett megakadályozni – nem alkalmazott szankciót. Maguk a műsorszolgáltatók is kerülték a kifejezetten tiltott nyelvezetet.³⁶

1987-ben aztán változás következett be az FCC gyakorlatában. A Bizottság három ügyben is egyidejűleg hozott határozatot, amelyek után szigorított az illetlenséggel kapcsolatos politikáján.³⁷ Az FCC egy nyilvános közleményben (*Public Notice*) úgy vélekedett, hogy az illetlenséget meghatározó Pacifica döntés ad-

digi alkalmazási köre túlságosan szűk, mivel az csak a Carlin monológjában elhangzott „hét bizonyos mocskos szót” tekintette illetlennek. A Bizottság ezért az illetlenségnek egy általános, tágabb értelmű fogalmát határozta meg. Eszerint illetlen az a közlés vagy ábrázolás, amely a kortárs közösségi normák alapján nyilvánvalóan sértő módon ír le vagy ábrázol szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket a földi sugárzású médiumban.³⁸ Az FCC azt is megerősítette, hogy az „elszigetelt vagy alkalmi, eseti” (*isolated or fleeting*) megnyilatkozások nem támadhatók, az illetlenség megállapításához „szándékos és ismétlődő, nyilvánvalóan sértő módon történő használat” (*deliberate and repetitive use in a patently offensive manner*) szükséges. Az illetlenségnek többet kell magában foglalnia egy sértő szó elszigetelt használatánál.³⁹

A Bizottság 2001-ben újabb nyilatkozatot (*Policy Statement*) bocsátott ki azzal a céllal, hogy útmutatást nyújtson a műsorszolgáltatóknak az illetlenség szabályainak és alkalmazásának értelmezéséhez.⁴⁰ Az irányelv meghatározása szerint illetlennek minősül az a közlés vagy ábrázolás, amely nyíltan (*explicit*) vagy vizuálisan ír le vagy ábrázol kiválasztó és nemi szerveket, szexuális tevékenységet, és ezt hosszasan, folyamatosan vagy többször ismételve, illetve kerítés, szexuális ingerkeltés vagy megbotránkoztatás céljából teszi. A dokumentumban a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az illetlenség megállapításához két alapvető követelmény szükséges:

1) A műsorszám tartalmának szexuális vagy kiválasztó szerveket vagy tevékenységeket kell leírnia vagy ábrázolnia. Ha az anyag nem tartalmaz nyíltan vagy burkoltan ilyen leírást vagy ábrázolást, akkor az nem tartozik a törvény hatálya alá;

2) Az ilyen ábrázolásnak vagy leírásnak a kortárs közösségi normák szerint nyilvánvalóan sértőnek kell lennie a műsorszórásban. Annak megítéléséhez, hogy egy műsor nyilvánvalóan sértőnek számít-e, nem egy helyi közösség vagy meghatározott földrajzi területen élők mércéjét, hanem az *átlagos néző vagy hallgató* (*average broadcast viewer or listener*) felfogását kell alapul venni, és nem bármely egyéni panaszos érzékenységet.⁴¹

Annak meghatározásához, hogy mi minősül nyilvánvalóan sértőnek, figyelembe kell venni a teljes kontextust is, amelyben a tartalom megjelent. Az

33 *Marcus*: i. m. 1000., idézi: *Campbell*: i. m. 246.

34 *Krokovay Zsolt*: Tilos – miről beszél a médiahatóság? Hírszerző, 2011. január 3. http://hirszerzo.hu/velemeny/2011/1/3/20110103_tilos_nmhh_icet (2013.05.31.)

35 *Smith, Jennifer*: Education Works! How Broadcast Fleeting Expletives Stimulate Comprehensive Sex Education for Our Youth. *Houston Law Review*, Vol. 49., 2012. 174–175. <http://www.houstonlawreview.org/wp-content/uploads/2012/05/6-Smith.pdf> (2013. 05. 31.)

36 *Rooder, Brian J.*: Broadcast Indecency Regulation in the Era of the „Wardrobe Malfunction”: Has the FCC Grown Too Big For Its Britches? *Fordham Law Review*, Vol. 74., 2005. 883. <http://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4117&context=flr> (2013. 05. 31.)

37 *In re Pacifica Foundation, Inc.*, 2 FCC Rcd 2698 (1987); *In re Regents of the University of California*, 2 FCC Rcd 2703 (1987); *In re Infinity Broadcasting Corp. of Pennsylvania*, 2 FCC Rcd 2705, 3 FCC Rcd 930 (1987).

38 *New Indecency Enforcement Standards to be Applied to all Broadcast and Amateur Radio Licensees*, Public Notice, 2 FCC Rcd 2726 (1987).

39 *Corn-Revere, Robert*: FCC v. Fox Television Stations, Inc.: Awaiting the Next Act. *Cato Supreme Court Review*, 2009. 307. http://www.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/supreme-court-review/2009/9/fccvfox-cornrevere_0.pdf (2013. 05. 31.)

FCC addigi gyakorlatában és határozataiban három alapvető tényezőt (*principal factors*) emelt ki, amit a vizsgálat során figyelembe kell venni: (1) szexuális vagy kiválasztó szervek vagy tevékenységek nyílt (explicit) vagy vizuális jellegű leírása vagy ábrázolása; (2) az anyag hosszasan vagy ismétlődően tartalmazza ezen leírásokat, ábrázolásokat; (3) az anyag „kerítőnek vagy „szexuálisan ingerkeltőnek” tűnik, illetve sokkoló hatású.⁴²

Az illetlenség megállapításához nem szükséges, hogy az anyag mindhárom tényezőt kimerítse. Ami a második tényezőt illeti, a Bizottság kifejtette, hogy a szexuális vagy kiválasztó szervekre vagy tevékenységekre ismétlődően vagy folyamatosan összpontosító tartalmak közvetítése minősül potenciálisan sértőnek, míg az egyszeri, *elszigetelt vagy eseti, alkalmi (isolated or fleeting)* megnyilvánulások nem támadhatók. A Bizottság tehát egészen a közelmúltig csak az ismételt anyagok, illetve a trágár nyelvezet szándékos és ismételt használata, sugárzása ellen lépett fel, míg az elszigetelt vagy eseti, alkalmanként előforduló anyagok, szavak sugárzása miatt nem állapított meg illetlenséget.⁴³

V.

Bono és Janet Jackson incidensei A Golden Globe határozat

2003-ban és 2004-ben azonban olyan események következtek be, amelyek jelentős változást hoztak az FCC illetlenséggel kapcsolatos visszafogott gyakorlatában. 2003. január 19-én tartották a 60. Golden Globe Awards díjkiosztó ünnepséget, amit az NBC élőben közvetített.⁴⁴ A díjátadón Bono, a U2 énekes Golden Globe díjat nyert a legjobb eredeti dal kategóriában, aminek átvételekor a következőket mondta: „Ez valóban, valóban kibaszottul brilliáns” (*This is really, really, fucking brilliant*).⁴⁵ Az FCC Végrehajtási Irodája (*Enforcement Bureau*) még elutasította a nézői panaszokat arra hivatkozva, hogy a megnyilvánulás eseti és el-

szigetelt (*fleeting and isolated*) volt, és ezért az illetlenség tilalmának hatálya nem terjed ki rá.⁴⁶

A Szülők Televíziós Tanácsa (*Parents Television Council, PTC*) nevű konzervatív szervezet⁴⁷ és a Kongresszus nyomására azonban 2004. március 18-án az FCC visszavonta és felülbírálta az Iroda határozatát (Golden Globe Order). Az új határozatban már úgy ítélte meg, hogy a trágár szavak futó megjegyzésként való, elszigetelt és eseti használata még akkor sem fogadható el, ha azokat nem szexuális célzattal, hanem a mondani-való fokozására használták, illetve azok élő- vagy sportközvetítéseken hangzottak el. A Bizottság szerint Bono „F-betűs” szóhasználata (F-words) szexuális tevékenységet írt le és ábrázolt, ezért az nyilvánvalóan sértő volt. Ennek indoka, hogy „az angol nyelvben az F-betűs szó az egyik leggyakoribb vulgáris, vizuális és nyílt leírása a szexuális tevékenységnek”. Az pedig, hogy a szóhasználatra talán véletlenül került sor, nem releváns, mert az illetlen nyelvezet ugyanolyan káros hatással van a gyermekekre. Az FCC a sértő nyelvezet alkalmi használatával kapcsolatos gyakorlat megváltoztatását többek között azzal támasztotta alá, hogy „ha a Bizottság nem lépne fel az elszigetelt és indokolatlan nyelvhasználatot tartalmazó műsorokkal szemben, amikor a közönség soraiban gyermekek is vannak, úgy ez a sértő nyelvezet széles körű használathoz vezetne”.⁴⁸ Az FCC a Golden Globe határozattal deklarálta, hogy az eseti, alkalmanként használt töltelékszavak is büntethetők függetlenül attól, hogy milyen összefüggésben hangzottak el.⁴⁹

A kétségkívül leghírhedtebbé vált incidensre viszont nem sokkal a Golden Globe határozatot megelőzően került sor. 2004. február 1-jén, az amerikai focibajnokság döntőjének (Super Bowl) szünetében tartott koncerten (Halftime Show) Justin Timberlake a „Rock Your Body” című dal előadása végén „véletlenül” letépte Janet Jackson ruhájának egy darabját, és egy pillanatra láthatóvá vált az énekesnő egyik melle.⁵⁰ Az élő közvetítést mintegy 90 millió amerikai néző kísérte figyelemmel, és az FCC-hez csaknem 540 ezer panasz érkezett. A történeteket a Bizottság 2004.

40 Az irányelv nem vonatkozik az obszcén vagy profán nyelvezetre. Industry Guidance on the Commission’s Case Law Interpreting 18 U.S.C. § 1464 and Enforcement Policies Regarding Broadcast Indecency. Policy Statement, 16 FCC Rcd 7999 (2001) <http://transition.fcc.gov/eb/Orders/2001/fcc01090.html> (2013. 05. 31.)

41 WPBN/WTOM License Subsidiary, Inc. (WPBN-TV and WTOM-TV), 15 FCC Rcd 1838, 1841 (2000).

42 16 FCC Rcd 7999, 8003 (2001).

43 Smith, Craig R.: Obscenity and Indecency. Craig Smith Home Page. <http://www.csulb.edu/~crsmith/41obsn.html> (2013. 05. 31.)

44 A közvetítést mintegy 20 millió néző követte nyomon.; *Livingston Quale, Courtney*: Hear an [Expletive], There an [Expletive], But [t]... the Federal Communications Commission Will Not Let You Say an [Expletive]. *Willamette Law Review*, Vol. 45., 2008. 238. http://www.willamette.edu/wucl/resources/journals/review/pdf/Volume%2045/WLR45-2_Quale.pdf (2013. 05. 31.)

45 U2 Wins Best Original Song – Golden Globes 2003 <http://www.youtube.com/watch?v=aEIWI15F6aA> (2013. 05. 31.)

46 In re Complaints Against Various Broadcast Licensees Regarding Their Airing of the „Golden Globe Awards” Program, 18 F.C.C.R. 19859 (FCC Enforcement Bureau 2003).

47 *Fallow, Katherine A.*: The Big Chill? Congress and the FCC Crack Down on Indecency. *Communications Lawyer*, Vol. 22., 2004. 2. <http://jenner.com/system/assets/publications/8031/original/Fallow.pdf?1325020208> (2013. 05. 31.)

48 *Calvert, Clay*: Bono, the Culture Wars, and a Profane Decision: The FCC’s Reversal of Course on Indecency Determinations and Its New Path on Profanity. *Seattle University Law Review*, Vol. 26., 2004. 74. <http://digitalcommons.law.seattleu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1802&context=sulr> (2013. 05. 31.)

49 In re Complaints Against Various Broadcast Licensees Regarding Their Airing of the „Golden Globe Awards” Program, 19 F.C.C.R. 4975 (2004) <http://transition.fcc.gov/eb/Orders/2004/FCC-04-43A1.html> (2013.05.31.); *Calvert*: i. m. 68-75.; *Rooder*: i. m. 885-887.

50 <http://www.youtube.com/watch?v=gOLbERWVR30> (2013. 05. 31.)

szeptember 22-én illetlen viselkedésnek ítélte, és a közvetítést végző CBS televíziós társaság tulajdonában lévő 20 televíziós csatorna mindegyikére az akkor maximálisan kiszabható 27.500 dollárt, összesen 550 ezer dollár pénzbüntetést szabott ki. Az FCC szerint az adás azért volt illetlen, mert a CBS által sugárzott kép, amelyen egy pillanat erejéig láthatóvá vált Janet Jackson csupasz melle, megsértette a kortárs közösségi normákat. A Bizottság hozzátette, még ha az alkalmi töltelékzavakkal kapcsolatos elnéző felfogása érvényben is volt a közvetítés idején, az csak az eseti jelleggel tett kijelentésekre vonatkozott, és nem az ábrázolásokra.⁵¹

VI.

Az FCC szigorított gyakorlatának hatása: „dermesztő hatás” és öncenzúra

A Bono és a Janet Jackson incidensek mellett további újabb és újabb esetek borzolták a kedélyeket. A 2000-es évek elejétől jelentős mértékben megnőtt az illetlen tartalmak közvetítése miatt benyújtott panaszok száma is. Az FCC beszámolója szerint a benyújtott illetlenség-panaszok száma 2000-ben 111, 2001-ben 346, 2002-ben 13.922, 2003-ban 166.683, 2004-ben már elérte a 1.405.419-t, míg 2005-ben 233.531 volt.⁵² Az FCC pedig a „közvélemény növekvő nyugtalanságára” hivatkozva egyre többször és szigorúbban lépett fel az állítólag egyre gyakrabban előforduló illetlenségek ellen.⁵³

A Bizottság nemcsak a trágár nyelvezet használata ellen lépett fel szigorúbban.⁵⁴ Az egyik hírhedtté vált ügyben az FCC az ABC Television Network-ot büntette meg, mert a csatorna 2003-ban sugárzott „New York rendőrei” (NYPD Blue) című sorozatának egyik epizódjában egy zuhanyzós jelenetben mintegy 7 másodpercig (!) egy felnőtt női karakter kézzel eltakart melle és meztelen fenéke volt látható oldalsó kameraállásból. Az FCC megítélése szerint a jelenet a 2001-es

irányelv alapján a „szexuális vagy kiválasztó szervek” kategóriájába tartozik, ami túlzottan szeméremérettő, ezért 2008 februárjában az ABC adását közvetítő valamennyi regionális televízióra egyenként 27.500 dollár, összesen 1,21 millió dolláros büntetést szabott ki.⁵⁵

Mindezek – különösen a Janet Jackson incidens – hatására a Kongresszus 2005-ben elfogadta a *Broadcast Decency Enforcement Act of 2005*-t, amely az obszcén, illetlen vagy profán tartalmak sugárzása miatt a műsorszolgáltatókra maximálisan kiszabható bírság összegét jogsértésenként 325 ezer dollárra, míg az összesen kiszabható bírság összegét 3 millió dollárra emelte fel.⁵⁶ Az incidensek, valamint az FCC illetlenségre vonatkozó új politikájának, illetve szigorúbb fellépésének hatására a műsorszolgáltatók addig nem látott mértékű öncenzúrához folyamodtak annak érdekében, hogy megvédjék magukat a lehetséges illetlenség sértésektől, elkerülvén az utólagos szankcionálást.⁵⁷ A rádiós és televíziós csatornák az élő adások közvetítését sokáig csak hosszabb biztonsági szünettel, 5-10 másodperces időbeli késleltetéssel (time-delay) sugározták, az ellentmondásos anyagok sugárzását pedig vagy megtagadták, vagy ragaszkodtak annak szerkesztett, cenzúrázott változatához. Mindez „dermesztő hatást”, a védett beszéd „hűtését” (chilling effect) eredményezte.⁵⁸

VII.

Az FCC v. Fox Television Stations ügy

Még az FCC gyakorlatának szigorítása előtt, 2002 decemberében a Fox Television csatorna élőben közvetítette a 2002-es Billboard Music Awards zenei díjátadót. A díjátadón Cher énekesnő életmű-díjat kapott, amelynek átvételekor arról beszélt, hogy bírálói évről évre azt kürtölik világgá, hogy jobban tenné, ha már befejezné pályafutását. Cher erre a következőképp reagált: „Hát b*sszak meg magukat!” (So fuck them). A Fox elmulasztotta a „fuck” szó kisípolását.

51 In re Complaints Against Various Television Licensees Concerning their February 1, 2004, Broad. of the Super Bowl XXXVIII Halftime Show, 19 F.C.C.R. 19230 (2004).

52 FCC, Indecency Complaints and NALs: 1993–2006 <http://www.fcc.gov/eb/oip/ComplStatChart.pdf> (2013. 05. 31.)

53 In re Clear Channel Broadcasting Licenses, Inc., 19 F.C.C.R. 6773 (2004).

54 In re Complaints Against Various Licensees Regarding Their Broadcast of the Fox Television Network Program „Married by America” on April 7, 2003, 19 F.C.C.R. 20191 (2004).

55 In re Complaints Against Various Television Licensees Concerning Their February 25, 2003 Broadcast of the Program „NYPD Blue”, Forfeiture Order, 23 FCC Rcd 3147 (2008).

56 A törvényt 2006. június 15-én aláíró George W. Bush elnök úgy kommentálta, hogy a törvény „segíteni fog az amerikai szülőknek abban, hogy a televíziós és rádiós műsorsugárzás még családbarátabb legyen”. <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2006/06/20060615-1.html> (2013. 05. 31.)

57 *Fallow*: i. m. 1.

58 *Fallow*: i. m. 3.; *Calvert*: i. m. 64–65.; *Roeder*: i. m. 888–890., 900.; *Botein, Michael–Adamski, Dariusz*: The FCC’s New Indecency Enforcement Policy and Its European Counterparts: A Cautionary Tale. *Media Law & Policy*, Vol. 15., 2005. 29–30. https://www.nyls.edu/user_files/1/3/4/30/84/88/15MLP7fall05.pdf (2013. 05. 31.); *Coates, Noelle*: The Fear Factor: How FCC Fines Are Chilling Free Speech. *William & Mary Bill of Rights Journal*, Vol. 14., 2005. 780–781. <http://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1201&context=wmborj> (2013. 05. 31.); *Livingston Quale*: i. m. 211–213.; *Collins, Jessica C.*: The Bogeyman of „Harm to Children”: Evaluating the Government Interest Behind Broadcast Indecency Regulation. *New York University Law Review*, Vol. 85., 2010. 1241–1242. http://www.law.nyu.edu/ecm_dlv2/groups/public/@nyu_law_website_journals_law_review/documents/documents/ecm_pro_067134.pdf (2013. 05. 31.)

Egy évvel később, szintén a Fox televízió által közvetített 2003-as Billboard Music Awards-on a show műsorvezetője, a botrányairól elhíresült Nicole Richie is elszólta magát a „Simple Life” című reality műsora kapcsán: „Miért hívják egyáltalán »Egyszerű Életnek«? Próbáltál már valaha is tehénszart kipakolni egy Prada táskából? Nem is olyan kib*szottul egyszerű dolog.” Mindkét trágár megnyilatkozásra élő adásban került sor.

Az FCC 2006. február 21-én adta ki az ún. „Omnibus határozatát” (Omnibus Order), amelyben több műsorszolgáltató ellen – a Golden Globe határozat óta eltelt időszakban – benyújtott illetlenségi panaszt is elbírált.⁵⁹ A Bizottság a két Fox esetről megállapította – megerősítve a Golden Globe határozatban foglaltakat –, hogy a „fuck” (f*sz) és a „shit” (szar) szavak használata „egy díjátadó ünnepség élő közvetítésén, amikor a közönség soraiban gyermekek is voltak, sokkoló és indokolatlan”. Mindkét szónak eredendően szexuális, illetve kiválasztó konnotációja van, tekintet nélkül azok használatára, így azok egyszeri használata is vélelmezetten illetlen és profán. A döntést az FCC a később kiadott ún. „Remand Order” határozatában is megerősítette.⁶⁰

A Fox Television ezután több csatornával közösen petíciót nyújtott be az FCC ellen, vitatva a Golden Globe határozatban foglaltak törvényes és alkotmányos alapjait. A New York-i szövetségi fellebbviteli bíróság 2007-ben 2:1 arányban helyt adott a keresetnek azzal érvelve, hogy az FCC „önkéntesen, hatalmaskodó és szeszélyes” módon szigorította meg az illetlen szavak használatával kapcsolatos addigi gyakorlatát.⁶¹ A bíróság úgy vélte, hogy bizonyos trágár kifejezések nem minden esetben rendelkeznek szexuális tartalommal, és az alkalmilag használt töltelékszavak sem okoznak kárt a hallgatóságoknak. Az FCC nem rendelkezett olyan bizonyítékkal, ami azt támasztaná alá, hogy az alkalmi trágár szóhasználat, az illetlen beszéd káros valamilyen módon a gyermekekre.⁶² Ilyen bizonyíték különösen fontosnak tűnik manapság, amikor a gyermekek az ilyen nyelvezetet valószínűleg sokkal gyakrabban hallják más forrásokból, mint az 1970-es években, amikor a Bizottság először kezdte szankcionálni az illetlen beszédet.⁶³

A Legfelsőbb Bíróság azonban szűk, 5:4-es többséggel úgy döntött, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos politikája, az alkalmi töltelékszavak szankcionálá-

sa nem önkényes vagy szeszélyes a közigazgatási eljárási törvény (Administrative Procedure Act, 5 U.S.C. § 551) alapján.⁶⁴ A döntés középpontjában kizárólag az a szűk közigazgatási kérdés állt, hogy az FCC illetlen tartalmak sugárzására vonatkozó politikájának megváltoztatása megfelelt-e a közigazgatási eljárásról szóló törvénynek. A Scalia bíró által írt többségi indoklás egyetértett abban az FCC-vel, hogy bizonyos szavak eredendően sértőek, így egyszeri használatuk is büntethető. Az egyszavas illetlen kifejezésekkel teli műsorok megerősíthetik azokat a gyermekeket, akik az ilyen töltelékszavakat használják.⁶⁵ A Legfelsőbb Bíróság így nem döntött az FCC illetlen beszéddel kapcsolatos gyakorlatáról, hanem az ügyet visszaküldte a fellebbviteli bíróságnak.

A szövetségi fellebbviteli bíróság ismét alkotmányellenesen bizonytalannak nyilvánította az FCC gyakorlatát,⁶⁶ és meghaladottnak nevezte az 1978-as Pacifica döntést. Az indoklás szerint az elmúlt 30 évben a médiumok robbanásszerű fejlődése következett be, aminek köszönhetően a televíziós műsorsugárzás ma már „csak egy hang a kórusban”.⁶⁷ Mára világszerte az internet, és nem a műsorszórás a leginkább elterjedt kommunikációs forma. A műsorszórásra már nem jellemző a „mindent átható” jelleg, nem hatol be olyan erőteljesen a magánszféra területére. A technológiai fejlődés következtében pedig ma már lehetőség van az illetlen tartalmú, trágár beszédet tartalmazó műsorszámok blokkolására is, illetve rendelkezésre állnak olyan hatékony eszközök (pl. V-chip), amelyek segítségével a szülők eldönthetik, hogy gyermekeik számára milyen programok megtekintését teszik lehetővé. Mindezek alapján a bíróság nem látta indokoltnak, hogy a műsorszóró hálózatok eltérő, alacsonyabb szintű védelemben részesüljenek, mint a kábeltelevíziós csatornák, illetve állami ellenőrzés alá vonják a földi sugárzású médiumokat, mert az szembe menne az Első Kiegészítéssel.

A bíróság azt is kimondta, hogy a Bizottság gyakorlata nem következetes, ellentmondásokról mentes, és nincs meghatározva pontosan, hogy mely szavak vagy kifejezések minősülnek nyilvánvalóan sértőnek. Az FCC korábban több alkalommal sem találta illetlennek az alkalmi töltelékszavak használatát, amennyiben azok jóhiszemű híradásokban, interjúkban fordultak elő, vagy azok „bizonyíthatóan alapvetőek a művészeti vagy oktatási alkotás jellege szempontjára

59 In re Complaints Regarding Various Television Broadcasts Between February 2, 2002 and March 8, 2005, 21 F.C.C.R. 2664 (2006), vacated in part, 21 FCC Rcd 13299 (2006) (Omnibus Order).

60 In re Complaints Regarding Various Television Broadcasts Between February 2, 2002 and March 8, 2005, 21 FCC Rcd 13299 (2006) (Remand Order).

61 Fox Television Stations, Inc. v. FCC, 489 F.3d 444 (2nd Cir. 2007).

62 489 F.3d 444, 458–461 (2nd Cir. 2007), idézi: *Smith*: i. m. 180.

63 489 F.3d 444, 461 (2nd Cir. 2007), idézi: *Corn-Revere*: i. m. 310.; *Livingston Quale*: i. m. 245–250.

64 FCC v. Fox Television Stations, Inc., 129 S. Ct. 1800 (2009), 556 U.S. 502 (2009).

65 129 S. Ct. 1800, 1812–1813 (2009).

66 Fox Television Stations, Inc. v. FCC, 613 F.3d 317 (2nd Cir. 2010).

67 613 F.3d 317, 326 (2nd Cir. 2010).

ból”.⁶⁸ A bíróság szerint a gyakorlatban rejlő bizonytalanság a műsorszolgáltatókat arra kényszerítette, hogy válasszanak az ellentmondásos műsorszámok nem-közvetítése, vagy a hatalmas bírságok kockázata között, amelyek akár a műsorsugárzási engedélyük elvesztéséhez is vezethetnek. Mindez elegendő bizonyíték arra, hogy az FCC illetlenség politikája „dermesztő hatással” (chilling effect) van a védett beszédre a rádióban és a televízióban.⁶⁹ Világosan meg kell határozni ezért, mely szavak azok, amelyek sértőnek, trágárnak, illetlennek tekinthetők. Ilyen meghatározás hiányában nem lehet általában véve betiltani az FCC által nyilvánvalóan sértőnek minősített közlést. Mindezek alapján a bíróság kimondta, hogy az FCC szabályozása elnagyolt, „hatalmaskodó és szeszélyes”, valamint „alkotmányellenesen bizonytalan”.⁷⁰

Az ítélet ellen az FCC ismét fellebbezett, így az újra a Legfelsőbb Bíróság elé került. Ekkor már a per tárgyat képezte – Cher és Nicole Richie alkalmi elszólási ügye mellett – az „NYDP Blue” sorozat epizódja miatt az ABC-re kiszabott büntetés is.⁷¹ A szövetségi fellebbezési bíróság ugyanis ez esetben is felülbírált az FCC döntését, és alkotmányellenesnek minősítette az FCC illetlenség politikáját.⁷²

A Legfelsőbb Bíróság végül az *FCC v. Fox Television Stations, Inc.* ügyben⁷³ helybenhagyta a fellebbezési bíróság döntését. Az indokolás szerint az FCC műsorsugárzásra alkalmazott szabályai túlságosan bizonytalanok, mivel a trágár szavak elszigetelt és alkalmi használatára vonatkozó tilalom nem volt kellő precizitással megfogalmazva, így az nem adott megfelelő útmutatást arra nézve, hogy melyek a megengedett és a tiltott magatartás határai. Az illetlen kifejezésekkel kapcsolatos gyakorlat megváltoztatása és kihirdetése sem történt meg kellő nyomatékkel, a Bizottság nem értesítette megfelelően a műsorszolgáltatókat, és nem biztosított megfelelő felkészülési időt sem.

Az indokolás szerint az FCC határozatai megsértették az Ötödik Kiegészítés „*due process*” klauzuláját. A Bíróság szerint az az alapvető elv, miszerint a természetes vagy jogi személyeket megfelelően kell tájékoztatni arról, hogy a törvények alapján mely magatartások megengedettek, illetve tiltottak, az Ötödik Kiegészítés (due process) védelme alatt áll. Az elítélés vagy büntetés nem felel meg a tisztességes eljárásnak, ha a törvény vagy rendelet nem ad világos meghatározást arról, hogy mi a tiltott magatartás. Ez igaz lehet bármilyen szabályozás hirtelen megváltoztatására, de ar-

ra az esetre bizonyosan, ha a szóban forgó előírások alkalmazása „az Első Kiegészítés által védett alapvető szabadságjogokat érint”. Amikor a véleménynyilvánítás korlátozásáról van szó, e szigorú követelmények betartására van szükség ahhoz, hogy a „kétértelműség” ne legyen „dermesztő hatással” a védett beszédre. A Bíróság szerint ezek aggályok itt különösen jelen vannak, mert a műsorszolgáltatók nem kaptak kellő időben értesítést a tiltott magatartások körének megváltozásáról.

A kormányzat az ABC tekintetében azzal érvelt, hogy az ABC-nek tudnia kellett, hogy az „NYPD Blue” jelenetét illetlennek kell tekinteni, mivel egy 1960-as bizottsági határozat már megállapította, hogy a televíziós meztelenség ellentétes lehet a 18 U.S.C. § 1464-al.⁷⁴ A Legfelsőbb Bíróság szerint azonban nem elegendő egy „tisztességes nyilatkozathoz” (fair notice), ha a kormányzat több mint 1 millió dolláros bírságot kíván kiróni az állítólag megengedhetetlen beszéd miatt.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a Bizottság nem tájékoztatta alkotmányosan megfelelően a Fox-ot és az ABC-t a közvetítések előtt arról, hogy az eseti töltelékszavak és a pillanatnyi ideig látható meztelenség is illetlenségnek minősül, és a Bizottság mércéjének alkalmazása ezekre az adásokra túlságosan bizonytalan volt, ezért az FCC döntéseit hatályon kívül kell helyezni. A Bíróság ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy három dologról nem döntött. Először is az alkotmányellenességet nem az Első Kiegészítés, hanem az Ötödik Kiegészítés ún. jogállamiság doktrínájának (due process) egyértelműséget előíró elvei alapján állapította meg. Másodszor nem tartotta szükségesnek, hogy állást foglaljon a Golden Globe határozatban megfogalmazott „elszigetelt és eseti” töltelékszavak tiltásáról, illetve a Bizottság illetlenséggel kapcsolatos politikájának alkotmányosságáról. Harmadszor a Bizottság az ítélet fényében szabadon módosíthatja – a közérdek figyelembe vételével és a vonatkozó jogszabályok fényében – az illetlenséggel kapcsolatos politikájának tartalmát és alkalmazását.

A Legfelsőbb Bíróság így egyenlőre még úgy véli, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos gyakorlata, illetve annak szabályozása nem ütközik az Első Kiegészítésbe, ezért szükségtelen a Pacifica döntésben foglaltak felülvizsgálata. Az alkotmányellenesség csak abban áll fenn, ahogyan az FCC alkalmazta, illetve

68 613 F.3d 317, 330-331 (2nd Cir. 2010).

69 613 F.3d 317, 334 (2nd Cir. 2010).

70 613 F.3d 317, 327 (2nd Cir. 2010).

71 In re Complaints Against Various Television Licensees Concerning Their February 25, 2003 Broadcast of the Program „NYPD Blue”, Forfeiture Order, 23 FCC Rcd 3147 (2008).

72 ABC, Inc. v. FCC, 404 F. Appx. 530 (2nd Cir. 2011), No. 08-0841-ag(L) (2nd Cir.).

73 FCC v. Fox Television Stations, Inc., 567 U.S. (2012); No. 10-1293., 2012. június 21. <http://www.supremecourt.gov/opinions/11pdf/10-1293f3e5.pdf> (2013. 05. 31.)

74 In re Enbanc Programming Inquiry, 44 F.C.C. 2303, 2307 (1960).

végrehajtotta a szabályozást a vitatott esetekben. Az illetlenséggel kapcsolatos gyakorlat érdemi változására tehát még várni kell, de nem kétséges, hogy hamarosan be fog következni.⁷⁵

VIII. Érvek az FCC illetlenség szabályozása ellen

A Fox határozat győzelmet hozott a műsorszolgáltatók számára, de csalódást is hozott azoknak, akik azt remélték, hogy a Legfelsőbb Bíróság megragadja az alkalmat az 1978-as Pacifica ítélet megváltoztatására. Mindettől függetlenül az utóbbi években egyre többen kérdőjelezik meg a Pacifica ügyben meghatározott elvek létjogosultságát. A legtöbb szerző szerint a Pacifica indokolásában foglalt érvrendszer – amire az FCC is támaszkodik – mára elavulttá, idejétmülttá vált és túlságosan „tolakodó” (intrusive) a műsorszolgáltatókra nézve.⁷⁶ Az FCC jelenlegi gyakorlata indokolatlanul korlátozza a beszédet a földi sugárzású médiában, ami aggályos az Első Kiegészítés szempontjából. A szakirodalom döntő többsége mindezt a következő indokokkal támasztja alá.

1. Az elektronikus média ma már nem „egyedülállóan átható” és nem „egyedülállóan hozzáférhető”

A legfontosabb érv, hogy az elmúlt 30 évben bekövetkezett modern technológiai fejlődés jelentősen megváltoztatta a hagyományos műsorsugárzás, a földi sugárzású média körülményeit. A földi sugárzású rádió és televízió ma már nem olyan „egyedülállóan átható” (uniquely pervasive) és „egyedülállóan hozzáférhető” (uniquely accessible), mint amilyen az 1970-es években volt. A műsorsugárzás nem tekinthető egyedülállóan széles körben elterjedtnek, mivel a kábeltelevíziós és a műholdas szolgáltatások legalább olyan népszerűek, és legalább annyira széles körben használják. A kábeltelevízió mint „meghívott vendég” van jelen az otthonokban.⁷⁷ A statisztikák szerint 2003-

ban az amerikai háztartások csaknem 70%-a rendelkezik kábeltelevízióval,⁷⁸ ma pedig 86%-uk fizet elő kábeles vagy műholdas televíziós szolgáltatásokra.⁷⁹ Ma már nem az elektronikus műsorszórás a kommunikáció legnépszerűbb módja,⁸⁰ hanem az internet a leginkább elterjedt és hozzáférhető formája a kommunikációnak és a véleménynyilvánításnak. Ma tehát a műsorsugárzás alternatívái állnak rendelkezésre minden háztartás számára. Ezzel szemben a Pacifica határozat tárgyát képező, „egyedülállóan átható” hagyományos televíziós adás egyre inkább marginális médiummá, a múlté válik. Mindezek fényében kérdés, van-e értelme a műsorsugárzás tartalmi alapú szabályozásának.⁸¹

2. A műsorszolgáltatás nem „hatol be” a magánszféra területére, az otthonokba

Sokan vitatják a műsorszolgáltatás „betolakodó” jellegét is, miszerint a földi sugárzású média behatol a magánszféra területére, az otthonokba. A magánszférába behatolás mértéke ugyanis messze nem olyan mély, amikor a hallgató egy pillanatra kifogásolható üzenettel találkozik, miközben az egyik állomásról a másikra kapcsol át. A rádiót egész egyszerűen ki lehet kapcsolni, ellentétben például azokkal az utcai demonstrálókkal, akik valakinek a háza előtt tüntetnek.⁸² Mások azzal érveltek, hogy a földi sugárzású médium nem különböztethető meg más médiumoktól azon az alapon, hogy támadja a magánszférához való jogot, sem az alapján, hogy mennyire elterjedt.⁸³ A könyvek és a postai levelezés hasonlóan széles körben elterjedtek és könnyen lépnek be az otthonokba, a Legfelsőbb Bíróság korábban mégis elutasította a sértő beszéd továbbításának betiltását célzó kísérleteket az ilyen sajtótermékekben.⁸⁴

3. A gyermekek nemcsak a földi sugárzású médiához férnek hozzá könnyedén; szülői felügyeleti eszközök léte

A Pacifica ítélet szerint a földi sugárzású médiumok egyedülállóan hozzáférhetőek a gyermekek számára (uniquely accessible to children), és a kiskorúak jólétének vé-

75 Hanák András: Kis amerikai tragédia. Galamus.hu, 2012. június 29. http://galamus.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=147186:kis-amerikai-tragarkodas&catid=9:venedegek&Itemid=66 (2013. 05. 31.)

76 Lawrence, Blake: To Infinity and Beyond: FCC Enforcement Limiting Broadcast Indecency from George Carlin to Cher and into the Digital Age. UCLA Entertainment Law Review, Vol. 18., 2011. 149. http://www.hallestill.com/files/lawrence_to_infinity_and_beyond_2.pdf (2013. 05. 31.)

77 Community Television of Utah, Inc. v. Wilkinson, 611 F. Supp. 1099, 1113 (D.C. Utah 1985).

78 Hunt, Kurt: The FCC Complaint Process and „Increasing Public Unease”: Toward an a Political Broadcast Indecency Regime. Michigan Telecommunications and Technology Law Review, Vol. 14., 2007. 234. <http://www.mttr.org/volfourteen/hunt2.pdf> (2013. 05. 31.)

79 Lawrence: i. m. 167.

80 Lawrence: i. m. 178–179.

81 Elwood, John, P.–Marwell, Jeremy C.–White, Eric A.: FCC, Fox, and That Other F-Word. Cato Supreme Court Review, 2012. 303. <http://www.cato.org/sites/cato.org/files/serials/files/supreme-court-review/2012/9/scr-2012-elwood.pdf> (2013. 05. 31.)

82 Frisby v. Schultz, 487 U.S. 474 (1988); Rooder, Brian J.: i. m. 903.

83 Yoo, Christopher S.: The Rise and Demise of the Technology-Specific Approach to the First Amendment. Georgetown Law Journal, 2003. 294. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=319123 (2013. 05. 31.), idézi: Rooder, Brian J.: i. m. 895.

84 Butler v. Michigan, 352 U.S. 380 (1957); Carey v. Population Services International, 431 U.S. 678 (1977).

delme indokolta teszi az egyébként védett kifejezés szabályozását. A kritikusok szerint az elmúlt három évtizedben végbement technológiai fejlődés ezt az érvet is aláasta. Egyrészt ma már hatékony szülői felügyeleti eszközök, új és továbbfejlesztett szűrési technológiák egyre növekvő választéka áll rendelkezésre. A műszaki, technikai eszközök lehetővé teszik a szülők számára, hogy ellenőrizhessék gyermekeik televízióhoz való hozzáférését, illetve a tartalom előre meghatározott szempontok szerinti szűrésével kontrollálják a felügyelet nélküli televíziózásukat.

Másrészt a földi sugárzású média sem könnyebben elérhető a gyermekek számára mint az újságok, magazinok vagy a postai levelezés.⁸⁵ Nem vitás, hogy a kábeltelevízió és a műholdas szolgáltatások, valamint az internet éppúgy elérhető a gyermekek számára, mint a hagyományos műsorszolgáltatás.⁸⁶ A gyermekek pedig manapság a földi sugárzású médiumok helyett egyre inkább más médiumok, elsősorban az internet (honlapok, blogok, közösségi oldalak) felé fordulnak, és számos új – és nagyrészt szabályozatlan – technológiákat használnak. Ha pedig a földi sugárzású média tartalmait fogyasztják, azt egyre inkább nem televízióon vagy rádióon keresztül teszik, hanem például számítógépen, iPad-en, iPod-on, tableten, okostelefonokon és más eszközökön keresztül érik el.⁸⁷

4. Vitatott az illetlen tartalmak ártalmas hatása a gyermekekre

Kérdéses az is, hogy az illetlen tartalom káros hatást gyakorol-e a gyermekekre. Bár a Legfelsőbb Bíróság a *Ginsberg v. New York* ügy⁸⁸ óta elismerte, hogy a kormányzatnak kényszerítő érdeke fűződik a kiskorúak nyíltan (explicit) szexuális tartalmú, illetlen, de nem obszécen tartalmakkal szembeni védelméhez, egyes kritikusok még a gyermekek védelméhez fűződő kényszerítő érdek létjogosultságát is megkérdőjelezzik.⁸⁹ Néhány kritikus elismeri ugyan a gyermekek védelmének szükségességét, ami indokolta teszi az illetlenség szabályozását a földi sugárzású médiumokban, ám szerintük annak indokát már rosszul határozták meg. A bíróságoknak nem sikerült meghatá-

rozni a trágár beszéddel, az illetlen műsorszolgáltatással a gyermekeknek okozható károk, ártalmak mibenlétét:⁹⁰ Emiatt az ártalom pontos természete bizonytalan, ami hozzájárult az illetlenség műsorszórásbeli szabályozásának bizonytalanságához, ami arra sarkallja a műsorszolgáltatókat, hogy „hútsék” a potenciálisan sértő beszédet. A „gyermekeknek okozott ártalom” pontosabb meghatározása ellenben korlátozhatná a megengedett kormányzati fellépést. Az ártalom pontos meghatározása, szűkebb definíciója segíthetne annak a beszédnek a meghatározásában, amit illetlennek lehet találni.⁹¹

Más szerzők viszont úgy vélik, hogy a gyermekek védelmére való hivatkozás még ma is kényszerítő érdek. Továbbra is szükséges bizonyos határokat megállapítani a földi sugárzású médiára, elkerülve, hogy a gyermekek illetlen, szexuális tartalmaknak legyenek kitéve. Az elektronikus médiában még hiányzik a hatékony, ám kevésbé korlátozó alternatíva a kiskorúak védelmére az illetlen tartalmakkal szemben. Ebben a tekintetben a földi sugárzású média még mindig egyedi és az illetlenségre való tekintettel továbbra is az Első Kiegészítés alacsonyabb szintű védelmét indokolja, ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság a *Pacific* ügyben kimondta.⁹²

5. Az illetlenség meghatározása bizonytalan

A legtöbb szerző úgy vélekedik, hogy az illetlenség meghatározása *bizonytalan*, ezért az minden valószínűség szerint nem felel meg Első Kiegészítés bizonytalanság doktrínája (vagueness) által meghatározott pontosság és kiszámíthatóság követelményének.⁹³ Az FCC nem adott világos eligazítást a műsorszolgáltatóknak arról, hogy mi az ami nyilvánvalóan sértő, és mi az ami nem. Ehelyett az illetlenséget „az átlagos néző vagy hallgató” felfogása alapján ítélte meg, melynek során az illetlenség erősen „eset-specifikus”⁹⁴ jellegre hivatkozott, ami szükségszerűen egyedi elbírálást igényel az eset összes körülményeinek vizsgálata után. A műsorszolgáltatók nem lehetnek abban biztosak, hogy a beszédre úgy lehet tekinteni, mint ami megfelel a helyi kortárs közösségi normáknak.⁹⁵ Az

85 Rooder, Brian J.: i. m. 895.

86 Segall, Eric, J.: In the Name of the Children: Government Regulation of Indecency on the Radio, Television and the Internet – Let’s Stop the Madness. University of Louisville Law Review, Vol., 47., 2009. 719. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1341112 (2013. 05. 31.)

87 Elwood–Marwell–White: i. m. 300–301.

88 Ginsberg v. New York, 390 U.S. 629 (1968).

89 Segall: i. m. 15–16., 21–25.

90 Collins: i. m. 1225–1262.

91 Collins: i. m. 1242–1244.

92 Rooder: i. m. 903.

93 Weinberg, Jonathan: Vagueness and Indecency. Villanova Sports and Entertainment Law Journal, Vol. 3., 1996. 257. <http://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1201&context=wmborj> (2013.05.31.), idézi: Rooder i. m. 898.

94 Liability of Sagittarius Broadcasting Corporation, 7 FCC Rcd 6873, 6874 (1992).

95 Sheftel-Gomes, Nasoan: Your Revolution: The Federal Communications Commission, Obscenity and the Chilling of Artistic Expression on Radio Airwaves. Cardozo Arts & Entertainment Law Journal, Vol. 24., 2006. 214. <http://cardozoaelj.com/wp-content/uploads/Journal%20Issues/Volume%2024/Issue%201/Gomes.pdf> (2013. 05. 31.)

idő múlásával változhat az is, hogy a nagyközönség mit tekint illetlennek, a közönség felfogása az illetlen nyelvezetről pedig bizonyosan megváltozott a Pacifica döntés óta. Ezért nem egyértelmű az illetlenség meghatározása, és az FCC mércéi megengedhetetlenül bizonytalanok, mert „maximalizálja az ügynökség mérlegelési jogát és minimalizálja a döntéshozatal kiszámíthatóságát”, diszkriminatív és visszaélészerű végrehajtásra adva lehetőséget.⁹⁶

6. A gyakorlat bizonytalansága: Ryan közlegény káromkodása

A kritikusok szerint az is aggályos lehet az Első Kiegészítés szempontjából, ha bizonyos típusú beszédet eltérően kezelnek, így ha egy filmet művészi érdemei miatt nem találnak illetlennek, ellenben szankcionálnak egy díjátadón spontán elhangzott eseti töltelék-szót. Talán a legkirívóbb példa – amire a bíróságok is hivatkoztak⁹⁷ – az illetlenség szabályozásának ellentmondásosságára az FCC azon döntése, amely nem találta illetlennek Steven Spielberg 5 Oscar-díjjal kitüntetett „Ryan közlegény megmentése” (Saving Private Ryan) című háborús filmjének teljes, vágatlanul bemutatott verzióját. A mozifilmet az ABC 2004. november 11-én sugározta és a „TV-MA LV” korhatárbesorolást⁹⁸ kapta. Az FCC úgy ítélte meg, hogy a filmben használt trágár kifejezések a háborúról szóló fikciós film „szerves” részét képezték, illetve a töltelék-szavak használatára a realista ábrázolás megőrzése végett volt szükség. A film nyelvezete ezért „nem volt indokolatlan vagy szándékosan ingerlő vagy sokkoló”, és így a sugárzás sem volt illetlen.⁹⁹ Az FCC ezzel lényegében kimondta, hogy a filmben használt vulgáris nyelvezetnek művészi érdemei voltak, amely a film elválaszthatatlan részét képezte, illetve az alkotás művészi értéke is védelmet nyújthat az ellen, hogy bizonyos beszédet illetlennek lehessen tekinteni.

Más hasonló esetekben viszont figyelmen kívül

hagyta ezt a tényezőt. Erre példa Martin Scorsese „The Blues: Godfathers and Sons” című, blues zenészekről szóló dokumentumfilmje, amit a PBS csatorna vágatlanul közvetített, és amit az FCC illetlennek talált. A Bizottság szerint a zenészek által használt „F-betűs” és „S-betűs” szavak öncélúak, nem a dokumentumfilm „szerves” része, mert az alkotás oktatási célja a töltelék-szavak ismételt sugárzása nélkül is megvalósítható. Az FCC emiatt 15.000 dolláros bírságot szabott ki a PBS egyik helyi, kaliforniai állomására.¹⁰⁰ Az ilyen határozatok csak további bizonytalanságot keltenek a rádiós és televíziós műsorszolgáltatók körében a tekintetben, hogy pontosan mely beszéd tiltott az FCC előírásai alapján. Az FCC lényegében azt dönti el, hogy melyik műsört tartja magas vagy gyenge minőségűnek, amely megállapítást szigorúbb alkotmányos tesztek biztosítékai nélkül teszi. De még ha az ilyen beszéd csekélyebb védelemre is lenne jogosult – figyelmen kívül hagyva, hogy emberek milliói hallgatják azokat – nincs garancia arra, hogy az FCC képes lesz különbséget tenni az értékes vagy értéktelen beszéd között. Még ennél is fontosabb, hogy nem veszi figyelembe, hogy bizonyos esetekben az úgynevezett illetlenség „elválaszthatatlan az eszmék és nézőpontok kifejezéséhez, vagy az csak az igazság vagy a kifejező erő veszteségével különíthető el”.¹⁰¹

Kérdés az is, hogy az FCC illetlenséggel kapcsolatos politikája még mindig a közérdeket szolgálja-e. Ésszerűtlen azt feltételezni, hogy a Bizottság képes a közérdekeket szolgálni, amikor az illetlenség szabályozása elfogult, szubjektív, és tartalomra irányuló, amit még következtlenül is érvényesít a műsorszolgáltatók körében.¹⁰² Azt kell megvizsgálni, vajon az „átlagos néző vagy hallgató” a szóban forgó tartalmat sértőnek találja-e vagy sem.¹⁰³ Ha pedig aránytalanul kevés embert sértett az a bizonyos beszéd, úgy az FCC gyakorlata korlátozza a hozzáférést attól a többségtől, akiket az valószínűleg nem sértett, és nem teljesíti a szabályozás „közérdekűségének” (public interest) követelményét.¹⁰⁴

96 *Rooder*: i. m. 898.

97 *Fox Television Stations, Inc. v. FCC*, 489 F.3d 444 (2nd Cir. 2007); *Fox Television Stations, Inc. v. FCC*, 613 F.3d 317, 331–332 (2nd Cir. 2010).

98 TV-MA: Csak 17 éven felülieknek ajánlott, 17 év aluliak számára alkalmatlan; L: Durva, trágár nyelvezet; V: Erőszak.

99 *In re Complaints Against Various Television Licensees Regarding Their Broadcast on November 11, 2004, of the ABC Television Network's Presentation of the Film „Saving Private Ryan”*, 20 F.C.C.R. 4507 (2005).

100 *In re Complaints Regarding Various Television Broadcasts Between February 2, 2002 and March 8, 2005*, 21 F.C.C.R. 2664, 2682 (2006).

101 *Denver Area Ed. Telecommunications Consortium, Inc. v. FCC*, 518 U.S. 727, 805 (1996), idézi: *Fallow*: i. m. 5.

102 *Livingston Quale*: i. m. 258.; *Lawrence*: i. m. 150.

103 *Hunt*: i. m. 238.

104 *Lawrence*: i. m. 149–150., 168.